

O kosmickém původu života

Rostlina a éterné tělo

Život v přírodě se ukazuje v nejrozmanitějších formách. Ale vždycky je vázán na obrysový tvar, na více či méně uzavřenou látkovou souvislost, které jsme si zvykli říkat organismus. Na druhé straně ukazujeme slovy organický, duševní a duchovní život na tři mohutné metamorfózy samotného života. Setkáváme se s nimi v odstupňování vzájemně podstatně rozdílných přírodních říší, které se zvedají nad anorganickou rovinu „mrtvé“ hmoty. Ať již jsou pojetí jakkoliv rozdílná, není pochyb o tom, že projevy života v pradávných dobách začaly na organické rovině a v dnešní rostlinné říši mají své největší vyjádření.

Abychom se přiblížili k záhadě organického života, bude užitečné, srovnáme-li takzvaný růst krystalu s růstem rostliny. Krystal vzniká z nepatrného jádra, kolem něhož se usazuje vrstva za vrstvou z k dispozici jsoucím, více nebo méně tekutého „matečního louhu“. Menší, již dokonalá forma se přitom zvětšuje bez jakékoliv obměny své podoby. Je pasivně závislá na přísunu obklopující substance. Hotový vytvořený krystal stojí potom nehybně a téměř nezávisle na čase třeba v horské rokli, kde přetrvává celá tisíciletí jako ve své průzračnosti sice zázračný, ale nehybný a mrtvý útvar.

Naproti tomu růst rostliny - jak jsme již viděli - vede k neustálým obměnám tvaru od listu k listu. Při květu dělá překvapující skok ke zcela nové formě, aby po odpadnutí květu nebo po odkvětu přešla do obnoveného přetvoření, do kulovité formy plodu. Tvoření, nové tvoření, přetváření, další utváření přerušované fázemi zpětného tvoření se průběžně vzájemně nejen střídají, nýbrž nakonec zmizí celá podoba - jak to ukazuje například každá slunečnice - v novém nepatrném útvaru, v semínku. Tak se všechno tvoření odehrává v plynulém pohybu, vzdáleno od ztuhlosti a stálosti krystalu.

Podobně je to s hmotou, ze které se skládá rostlina. Z vnějšku přijímané látky, nerosty, voda a oxid uhličitý, nesestavují jako takové rostlinný organismus, nýbrž jsou stále přijímány, rozmanitě přeměňovány

a částečně vylučovány. Ze škrobu v lístku výhonku vytvořený uhlohydrát přichází potom jako zjemnělý cukr do nektaru květu, nebo jako zhrublá celulóza, jako první stupeň vytváření dřeva. Různé druhy bílkovin, tuků, éterických olejů a tisíce jiných látek se běžně vytvářejí, přetvářejí, rozpouštějí nebo ukládají. Jinými slovy: ke změnám tvarů se druží změny látek. Život podmiňuje neustálou *výměnu látek*. K záhadě morfologie se druží tajemství chemické fyziologie.

Tvar krystalu je jednoznačně určovaný látkou, ze které se tvoří krystal a krystalová mřížka, která mu dává strukturu. Jeho utvářející síly jsou vázány na jeho látkovost a jediné z ní jsou vysvětlitelné. Kuchyňská sůl (chlorid sodný) vždy vykrytalizuje do tvaru krychle. Naproti tomu zde není předem vyhotovená nebo v dotyčné rostlině vznikající látka fialky nebo růže, která podobu organismu buduje nebo určuje.

Zmíněná, zpočátku tak záhadná činnost výměny látek předpokládá jemné proudění rostlinných šťáv, prostupující celý organismus, které přijímají a rozdělují různé látkové částice. Proto nemůže existovat život bez tekutého prostředí vody. Také v semínku tato činnost odumřela jen zdánlivě. Za vhodných podmínek opět na jaře ožije. Vylíčené vytváření podoby se opakuje rok co rok, a dokonce se rozšiřuje, protože každá rostlina vytváří více semen. Stojíme před tajemstvím rozmnožování, které krystalu zcela chybí a které náleží veškerému rostlinnému, zvířecímu a lidskému životu. Tak je pomíjivost jednotlivé podoby překonána samotným *zachováním druhu*, který po tisíciletí přetrvává ve stálé změně.

Stálý a veškeré střídavé a vyměnitelné podstatě látek nadřazený prvek - viděno goetheanisticky - je idea nebo obrazná podoba dotyčného organismu, k němuž dospíváme pojmem druhu nebo typu. Má vždy celostní charakter a určuje jednotlivé procesy a sladění částí nebo orgánů. Ale jaké síly používá tento nadhmotný princip, jde-li o to dát vznik rašícímu životu nebo zcela jinak uzpůsobenému zjemnělému životu květu? Jaké síly proměňují odstředivou tendenci květů ve zhušťující, dostředivé procesy dozrávajícího

plodu? U takových otázek naráží goetheanistická metoda na své hranice, které je nutno pečlivě určit a které vyžadují rozšíření duchovní vědou.

Teprve uvědomění si současné hranice výzkumu může vyvolat podstatné, dále vedoucí otázky. Proto jsou jasné hraniční pojmy pro vědu nejvýznamnější. Proslulí přírodní badatelé, kteří nebyli vázáni mechanistickým stanoviskem, vytvořili takové hraniční pojmy při přemýšlení o záhadě života. Uvědomili si, že podstatu organismu nelze pochopit v látkových, tím méně v molekulárně biologických jednotlivostech, i když by byly sebevíce zajímavé, nýbrž z celku. Tak mluví L. v. Bertalanffy o „specifickém, organismu immanentním tvořivém principu jako o životu imanentní organizaci“. Gurwitsch ji hledá v „působícím a řídícím poli“, E. Pflüger v „principu organizátora“, Buttersack v „kombinující a harmonizující instanci“, Boutroux Xaver ve „funkční hierarchii“, Driesch spatřuje podstatu organismu v „harmonicky ekvipotencionálním systému“. Všechny tyto pojmy ukazují na záhadný element celostního charakteru. Jejich odpůrci namítají - nikoliv zcela neprávem - že je zde přírodní věda v nebezpečí, že se ztratí v oblasti metafyzických a neprokazatelných spekulací. „Princip organizátora“ nebo „řídící pole“ se skutečně nedají pozorovat mikroskopem nebo chemicky analyzovat, nýbrž mohou být pouze *myšleny*. Otázka, které oblasti sil vytvářejí taková pole působení, zůstává bez odpovědi a je - přírodovědecky vzato - dokonce nezodpověditelná. Teprve vědomí přiměřené překročení hranice, které uskutečňuje duchovní věda, může vést dále a takové pojmy naplnit obsahem.

Podívejme se na existenci spícího člověka. Duševně-duchovní část jeho bytosti se zde uvolnila z těla a vědomý duševní život zmizel. Proto byl spánek označován za bratra smrti. Ale jaký je podstatný rozdíl mezi usnutím a zesnutím? Proč se ráno neprobudíme s mrtvolnými skvrnami na jistých místech těla, jaké se objevují několik málo hodin po smrti? Naopak, cítíme se osvěženi, večerní únava se ztratila a prostupuje nás pocit nového života. Stav spánku je skutečně pravou fází regenerace, která je opakem procesů smrti. Oživuje jemné procesy výstavby a po celý den odbourávaný nástroj vědomého duševního života, smyslově-nervový systém, je znova oživen. V každém spánku upadáme zpět do prvotního stavu

rostlinné povahy, který připomíná embryonální dobu. „Matka příroda“ nás takřka znovu bere do náruče.

Když se duchovní badatel ve stavu osvobození se od těla, o němž již byla zmínka v první kapitole, podívá svým duchovním okem zpět na svůj spící organismus, bezprostředně zažije tuto prastarou příbuznost s rostlinným světem. Vidí fyzické tělo prostoupené *světelnou organizací*

nadsmyslových sil. Ty prostupují v neustálém proudění organismem, dynamizují a rytmizují ho a jsou v něm činné v utváření, výstavbě a oživování. Tato jemná, nehmotná druhá tělesnost je vlastním nositelem života a v duchovním bádání je označována jako životní tělo, nebo tělo tvořivých sil!

Každá živá bytost má takové životní tělo. Vděčí mu za popud k dělení buněk, růstu, utváření své podoby, jakož i za schopnost regenerace a rozmnožování. Bojuje proti zákonům, které jsou vlastní pozemským látkám přijatým potravou, a proměněné je staví do služeb *ideje* dotyčného organismu. Rudolf Steiner ho často označoval za architekta fyzického těla, je však zároveň jeho řemeslníkem a sochařem. Životní tělo je tím bytostným článkem člověka, který tvoří jeho biologickou existenci. Nerušeno vlivy vědomého duševního života, může v noci rozvíjet svoji výstavbovou činnost, které vděčíme při zdravém spánku za ranní svěžest. Toto životní tělo představuje zároveň vlastní bytost rostlinného organismu, který přece nemá duši.

Tvořivé síly životního těla potřebují jako látkového zprostředkovatele především tekutý živel vody. Ta v sobě v beztvárném stavu nese všechny látky, které se nyní vlivem „organismu imanentnímu tvořivému principu“ srážejí do právě platných organických forem a vytvářejí je. Tato vylíčená klidná čilost šťáv - spojená se vzájemně sladěnými pochody výměny látek - je zvláštním výrazem „kombinující a harmonizující instance“ tkající v neustálém stavu proudění, kterou je duchovní badatel schopen nadsmyslově vnímat.

Odkud ale přicházejí síly životního těla a jakého by měly být druhu, když se nejedná o přírodní vědě známé síly, jako jsou elektřina nebo magnetismus? Staří Řekové znali ještě mezi sóma a psýché, tedy mezi fyzickým tělem a duší, aither, éter, který prožívali v kosmickém okruhu za pozemským vzduchem jako jakýsi nebeský vzdušný živel. Tohoto výrazu

s'e	duchovní	bádání	zнову
-----	----------	--------	-------

chápe, označuje-li životní tělo také jako *tělo éterné*. Rudolf Steiner v této souvislosti poukázal na rozhodující skutečnost, že přírodní věda zná jen *centrální síly*. Světlo, teplo, elektřina nebo magnetismus, ale také atomové záření vycházejí vždy z hmotného centra, jako například tíže ze středu země. Naproti tomu duchovně-vědecky zjištělný éter působí z *kosmického okruhu* dovnitř, aby tam, kde může spočinout, pozvedal zemské bytosti na stupeň organického života. *Ze všech stran sem působí tyto síly, jako by tíhly do středu země. Musely by hmotu zemské oblasti zcela beztvárně rozpustit, roztrhat, kdyby se do tohoto prostoru sil nemísily účinky mimozemských nebeských těles, které rozpuštění modifikují. Tak na rostlině můžeme pozorovat, čeho si třeba všimnout.*³

Podívejme se z tohoto hlediska ještě jednou na rostlinu. Ke světlu stále směřující výhonek již ve zužujících a zmenšujících se vyšších listech oznamuje obrat, který vede k zušlechtění v jemné orgány květu, které vyzařují z jednoho bodu a orientují se do všech stran. Ale v samotných tyčinkách se doslova *roztrhává* organická souvislost podoby listu; ta se rozplyne v prach, daleko zanášený větrem a hmyzem. K největšímu vystupňování vede však tento proces ve vytváření vůně květu. Ve vůni fialky, růže nebo lípy se bytost rostliny - zcela beztvárně - šíří do atmosféry. Rostlina sama se stává *sférou vůně* a takto zřetelně připomíná svůj původ ve světovém éteru z kosmického okruhu, se kterým se snaží sjednotit. Pramen, pole jejích sil, které ji vytrhují z tíže, oživují a ve smyslu planetárních rytmů utvářejí, je nutné hledat v konkrétních éterných sférách, které souvisejí se Sluncem, Měsícem a oběžnicemi naší planetární soustavy. K nejvýznamnějším budoucím úkolům astronomie, rozšířené duchovní vědou, patří dopracovat se tradicí zachovaného a zapomenutého pojmu hvězdných sfér a probádat jejich působení. Přitom vůbec nejde o kvantitativně určitelná, centrálně orientovaná silová pole ve fyzikálním smyslu, která samozřejmě mají také všechna nebeská tělesa. Měsíc a planety ohraničují zevně viditelné, k nim náležející sféry podle drah, které lze vypočítat podle Keplerových zákonů - srovnatelně s ledovcem, který se pohybuje na hladině moře. Přitom za stálého spolupůsobení tělesa a sféry se sousedními nebeskými tělesy nastávají rytmická, obměňující se silová působení, která by se měla moderním způsobem probádat. Stará jasnovidná moudrost se je snažila postihnout astrologicky dochovanými konstelacemi a prožívala je ještě jako „harmonii sfér“. V dalším ještě krátce pohlédneme na pracovní oblasti, které se zde objevují.

O sférách, které sem působí ze všech stran, si může udělat představu každý, kdo si uvědomí, jak je oslňující, ze sluneční koule centrálně vyzařující sluneční paprsek tisícinásobně zpracováván lámáním, ohýbáním a reflexí v atmosféře a jak se proměňuje v zázrak všestranně

vnikající, „modravé“, mírné fotosféry. Takto vzniklé rozptýlené světlo je přijímáno listovou zelení právě tak jako přímé sluneční světlo. To je důvod, proč se například může dařit stromu na stinném zadním dvoře vysoké budovy. Ve stále jemnějším větvení jeho kmene do všech stran zaokrouhlené koruny se projevuje další výraz dříve připomenutých tendencí zjemňování. Koruna stromu se jeví jako protějšek neviditelné struktury světla ji obklopujícího světelného dómu.

Uvedené světelné jevy ve své látkové nevážitelnosti a ve své proudící dynamice stálého vznikání a zanikání mohou být mostem k pochopení éterična, vždyť toto je již přinášeno také se slunečním světlem, i když není vůbec odkázáno výhradně na toto médium. Teprve přírodní věda, která je schopna postihnout kvality světla, se k tomuto tajemství přiblíží. *Až jednou dozraje doba ke správnému pochopení Goethovy nauky o barvách, pochopí se také, že světlo se neskládá jen ze sedmi základních barev hmotné vibrace, ale že za tím, čím je naše pozemské světlo, spočívá život proudící sem ze Slunce* (Rudolf Steiner).

Kvetoucí rostlina, která se zjemňuje a šíří se v pylu a vůni, hrozí ztratit se v atmosféře. Teprve oplodněním přichází k sobě samé a zpět k zemi. Na bliznu přinesené zrnko pylu ukazuje klíčením pylové trubice, která zavádí dolů podstatné části jádra buňky čnělkou do semeníku k vlastnímu stmelení buněk a k oplodnění, poprvé ukazuje dostředivou tendenci. Odstředivá, převážně vývojově směřující fáze růstu zcela rozvinuté letní rostliny se mění v involučně zdůrazňovanou fázi tvoření plodu a semene, která je spojena se zhušťováním a soustředováním. Z dozrávajících plodu lze obzvláště jasně vyčíst spolupůsobení pozemských a kosmických sil existence rostlin. Zemské látky vybavují plod hmotou, hustotou

a tíží. Tíha jablka hrozí zlomit větve stromu! Látkovým částicím, původně bez barvy a chuti, propůjčují však hvězdné sféry kvality barevnosti, vůně, chuti a trvanlivosti. Zatímco anorganická substance, jak jsme již viděli, vrcholí v hranaté, hrotité podobě krystalu s rovnými plochami, dosahuje rostlina svého životního cíle ve všestranně zaobleném plodu, ať již jako borůvka, vinný hrozen, pomeranč nebo meloun. Typický tvar koule není však náhodný, ukazuje nad zemi ven, neboť je vlastní všem kosmickým tělesům: měsícům, planetám a stálicím - sluncím. Do šíře rozepjatá polarita působení sil okolí a centra má svůj výmluvný výraz v pestré slupce, temném semínku a v dozrálém plodu a je vedena k ideálnímu, harmonickému vyrovnání, k jakémusi mírovému konci mezi nebeskými a zemskými silami. V každém plodu držíme v ruce na jedné straně proměněnou, prosvětlenou a proteplenou, dokonce prosluněnou miniaturní zemi, na druhé straně zhuštěné, ztuhlé a pozemské hmotě vryté sférické působení Slunce a hvězd kolem nás.

Plod sám svou tíží, semeno svou vlastní přirozeností tíhne k zemi. V tomto zpětném tíhnutí k zemi se uzavírá koloběh života, který navzdory zimní přestávce nepřetržitě běží dále a sám je zrcadlovým obrazem nebeských těles, která krouží kolem země. Goe- them objevený základní rytmus trojnásobného rozšíření a stažení listu hraje přitom každému rytmu opravdu vlastní zprostředkující roli mezi převládajícími polaritami.

V závěru této úvahy se krátce podíváme na lidský organismus. Také mateřský tělesný plod se vyvíjí jako dozrávající embryo v polaritě okruhu a sil středu. Podobně jako se rostlinné seménko od začátku obrací ke dvěma vzájemně protilehlým směrům, ke středu země kořenem a k prosvětlenému okruhu zárodečnými lístky, tak se oplodněná vaječná buňka utváří ze dvou směrů. Vlastní embryo jako centrální útvar je obalováno periferní organizací, které obě shodně vznikají z téhož buněčného materiálu. Ten se skládá z jemných, dutou kouli vytvářejících vaječných blan s plodovým koláčem (placentou), který se svými klky zprvu všestranně zahníždil do děložní sliznice. Vaječné blány a vznikající plodová voda sféricky obalují celé embryo. Nejdůležitější, později dovnitř vzaté orgánové funkce, jako výživa, dýchání a vyměšování, se odehrávají v placentě ještě dalekosáhle mimo, v okruhu. Jde ještě o převážně kosmicky orientovanou celkovou organizaci; vaječné blány chápeme jako otisk éterných sfér, které teprve dozrávajícího pozemšťana chrání a prostřednictvím plodové vody ho vymaňují z tíže - embryo přece ztrácí na váze tolik, kolik vytlačí plodové vody. Protože plodová voda se nejméně třikrát za den vymění a tím je v trvalém cirkulačním pohybu, představuje zároveň prostředníka pro éterné síly, všestranně působící z kosmu, které spoluvytvářejí podobu beztlížně se vznášejícího embrya. Proto jsou po-

ruchy plodové vody často spojené se znetvořeninami. Dnes běžné pojetí, že se člověk a zvíře vytvářejí jen z oplodněného buněčného materiálu a z látkové podstaty, která do něho proudí pupeční šňůrou, neodpovídá skutečnému dění. Je tak nedokonalé jako chápání člověka, který by, neuznáváje funkci antény, chtěl zdroj tónů rozhlasového přijímače hledat v elektrárně, protože vytáhne-li šňůru ze zásuvky, hudba utichne. Může-li již ve fyzikálně-technické oblasti malá ocelová tyč jako „anténa“ zprostředkovat vlnovou rytmickou vysílače plnost celého symfonického koncertu se všemi jeho hudebními jemnostmi, oč více je potom každá rostlina jakousi anténou a každé embryo dokonce celou soustavou antén pro sféry kosmického okruhu!

Orgány rozmnožování jsou od pradávna přiřazovány k Měsíci. Srovnání doby oběhu měsíce se ženskou periodou a střídání měsíčních fází se čtrnáctidenní výstavbou děložní sliznice, s prasknutím vajíčka, odbouráním sliznice a jejím vyloučením není pouhou analogií. Moderní statistika přes rozmanitá pátrání nedospěla v této oblasti k jednoznačným výsledkům. U nečetných přírodních kmenů, ještě zcela nedotčených civilizací, se však ukázalo, že k menstruacím všech žen docházelo současně a že byly paralelní s měsíční změnou. Tato závislost vystupuje ještě jednoznačněji u četných nižších druhů zvířat a během 20. století vyvolala v zoologii řádnou lunárně-biologickou (lat. luna = měsíc) oblast bádání. Mezitím bylo objeveno asi 200 druhů zvířat „senzibilních vůči měsíci“, jejichž chování v rozmnožování je varírujícím způsobem přísně vázáno na měsíční rytmus.

Výchozím bodem tohoto bádání byl červ palolo, příbuzný žížale, žijící v korálových útesech jižních moří, který pouze v den poslední měsíční čtvrtě prvního jarního úplňku v milionech exemplářů

vystoupí v ranním šeru na povrch moře, aby vykonal své páření. Dalším příkladem je jedlý mořský ježek (*Centrochinus setosus*), o němž staří Římané věděli, že opravdu dobře chutná jen při úplňku. Nejnovější bádání potvrzuje, že zrání vajíček a spermií tohoto druhu zvířat je paralelní s přibývajícím Měsícem a vrcholí za úplňku. Profesor Caspers, který řídil hydro-biologické oddělení zoologického státního ústavu v Hamburku, objevil v mělčině u Helgolandu okřídlený hmyz (*Clunio marinus*), který se podobá našim komárům. Jako larva žije pod vodou, zakuklí se tam a vyklouzává pouze za odlivu odpoledne v době úplňku nebo novu, aby se rojil. Důležitější je, že tato „měsíční přesnost“ všech známých druhů zvířat citlivých na Měsíc je stále záhadou. Co by měl mít společného Měsíc, jako vychladlá struska, bez vzdušného a vodního obalu neposkytující nejmenší možnosti k životu, se základními pochody života, se samotným rozmnožováním? Z hlediska astronomie a astrofyziky neexistuje ani pokus o teoretické vysvětlení četných známých jevů.

Moderní duchovní věda již v prvních dvou desetiletích 20. století poukazovala v četných publikacích - nezávisle na tradici a na mezitím vzniklé lunární biologii - na souvislost Měsíce se silami reprodukce (buněčné dělení, dědičnost, vztahy rozmnožování) všech zemských organismů. Tyto jevy vyvozuje příčinně především z *éterné sféry*, spojené s naším zemským trabantem, do níž je naše země uložena. Tato sféra zažívá při průchodu souhvězdími zvěrokruhu a v souhře oběhu Měsíce se Sluncem rytmické změny působnosti svých sil. Přitom má mezi jiným střídání přibývajícího a ubývajícího Měsíce dávný zřetel k diferenciaci do polaritů mužského a ženského organismu. Jeho éterné tělo je polem, kde se práce chopí příslušné měsíční síly.

Zatímco kosmické síly v rostlině neustále proudí dovnitř a ven a její vznik a zánik je ještě mnohem bezprostředněji vázán na roční doby, než je tomu u zvířete, má dospělý člověk relativně uzavřenou éternou organizaci sil. Tu pro svůj další vývoj obdržel již v těle matky. Z ní může odebírat síly, které k rostlině proudí z okruhu. Tyto z okolí zářící síly se v lidském organismu zvnitřní-ly. Uskutečnily metamorfózu svého směru a působí z jeho orgánů, jakými jsou plíce nebo játra. Tak jako se ve zralém, od mateřského organismu se uvolňujícím jablku zhustila existence celé jabloně, tak se v orgánech zvířete a člověka objevují stažené planetárně-éterné oblasti sfér. Jejich životní funkce lze hlouběji pochopit jen do té míry, jak samotného člověka chápeme novým způsobem jako *mikrokosmos*; neboť jejich původ nenajdeme v anorganickém pozemském světě. Tak se také měsíční působnosti v člověku jako v bytosti, která během vývoje dosáhla největší samostatnosti, nejsilněji zvnitřnily, individualizovaly a uvolnily z dřívější závislosti. Její poslední zbytky se

dají prokázat již jen statisticky.

Nositel Nobelovy ceny, švédský fyzik Arrhenius dokázal na přelomu 19. a 20. století jako první na více než 24 000 porodech, že sedmadvacetidenní (siderický) průchod Měsíce zvěrokruhem je spojen se čtrnáctidenní dvojitou periodou hojnosti porodů, i když kolísání je jen malé. Autor předloženého spisu mohl ve své disertaci *O působení Měsíce v nativitě* tuto měsíční závislost potvrdit následným výzkumem. Povzbuzeni přiměřenými odkazy z duchovní vědy, mohli vědci současně - na materiálu 34 000 porodů ve městě Freiburgu v letech 1925 až 1938 - také poprvé prokázat souvislost počtu porodů se synodickou měsíční periodou (střídání fází). Známa průměrná a vědecky neobjasněná 6% převaha chlapců je abstrakce. Za přibývajícího Měsíce stoupne totiž na 12 ‰, aby krátce před novem poklesla až k nulové linii. Za přibývajícího Měsíce - s maximem 3 dny před úplňkem - přichází na svět více chlapců, za ubývajícího měsíce více děvčat. Lékař H. Háckert ve své knize *Lunární rytmy lidského organismu* shrnul všechny příslušné práce světové literatury a kriticky je osvětlil.

Ze staré moudrosti je dochován speciální vztah vnitřních orgánů člověka k planetám, přibližně srdce ke Slunci, jater k Jupiteru, sleziny k Saturnu. Je pochopitelné, že čistě přírodovědecká nauka o člověku a medicína musí charakterizovat takové vztahy jako temnou pověru a absurditu. Proto budiž i zde zdůrazněno, že ani anthroposofií rozšířená nauka o člověku nepřijímá takové tradice nekriticky, nebo že by je dokonce chtěla „ohřívát“. Teprve konkrétní probádání éterného těla jako organizace sil rostliny, zvířete a člověka vede při duchovně-vědeckém sledování jejich původu k odhalení spojitostí, dříve již částečně známých. Jejich vědecké sledování v době odpovídajícím smyslu vyžaduje nové zdůvodnění kosmologicky orientované antropologie a kosmobiologie.

To ať naznačí příklad srdce jako vnitřního „orgánu Slunce“. Srdce nelze pozorovat odděleně od periferního krevního oběhu, který vzájemně spojuje všechny relativně ohraničené orgány a orgánové systémy a vztahuje je k srdci jako jejich centru. Tím má srdce nadřazenou funkci, stejně jako Slunce ve vztahu ke planetám. Co však nechá všechny orgány funkčně vzájemně korespondovat, je oběh tekutiny, krve. Zvláštní vztah k tekutému živlu, k éteričnu byl již naznačen. Srdce jako střed této „prodynamizované“ organizace tekutin proto není pouze orgánem, který orgánům dodává látky a zásobuje je, nýbrž pravým životním centrem v éterním těle. Na všechny strany se tisícinásobně rozdvoující a rozvětňující soustava krevních cév vyjadřuje zase tvarem (morfologicky) tento vztah k éteričnu svými nepřehlednými rostlinnými strukturálními prvky a svým prouděním šťáv.

V protikladu k fyzické oblasti, kde jedna kulečnicková koule *bodově* naráží na druhou (ale také atom jako centrum se spojuje s jiným) a přenáší svoji sílu, je „strategickým bodem“ éterična *plocha*. Proto je rostlina ve své soustavě listů zcela bytostí povrchu, která se jako taková - protkána *otevřeným* proudem šťáv - může otevřít a oddat silám sférického okruhu. Na místo listoví vstupuje ve zvířecím a lidském organismu obrovský vnitřní povrch sítě vlásečnic. Udává se, že má 6000 m²! Na periférii vlásečnic - podobně jako na vaječné blány embrya - se musíme dívat jako na vnitřní otisk nebo jako na mikrokosmický obraz sluneční éterné sféry v makrokosmu.

Mnohostranně rozvětvenou soustavou cév i její každou buňku dosahující sítě vlásečnic jsou všechny orgány vnitřně otvírány nejen pro přísun a vylučování fyzických látek, ale také aby éterné tělo mohlo působit a vnikat dovnitř. V tomto vztahu se orgány rovnají atmosféře, všestranně protkávané fotosférou s její strukturou slunečního světla. Tak jako Slunce viděné jako celek nekončí na hranici fyzicky viditelné koule, nýbrž svojí sférou světla a života zahrnuje celou planetární soustavu, tak srdce jako „sluneční orgán“ vyrůstá nad sebe a svojí oblastí vlásečnic prostupuje celý organismus, dodávajíc mu výživu, teplo, dýchání a oživení. Přitom se různé okrsky orgánů se svými zvláštními soustavami oběhu a svými individuálně diferencovanými sítěmi vlásečnic vyčleňují ze všeobecného éterného působení právě tak, jako v kosmu jednotlivé planety svými oběhy člení a ohraničují prostor slunečního světla a slunečního éteru na zvláštní éterné sféry. Každý orgán v člověku se podobá vnitřnímu plodu, který byl z kosmické oblasti sfér, ke které orgán patří, *metamorfózou* svých tvořivých sil zhuštěn a zakulacen, jak bylo vylíčeno v souvislosti s tvořením plodu u rostliny. Zvláštní postavení srdce ale spočívá v tom, že jako relativně ohraničený orgán je samo nejen plodem, ale zároveň v

krevních cévách „vyráží“ do periferie a ve zjemnění sítě vlásečnic takřka „rozkvétá“ v celém organismu, aby ho stále protkávalo a oživovalo.

Přitom duchovně-vědecky oplodněná fyziologie jistě v nepříliš vzdálené budoucnosti zjistí, že krev právě ve vlásečnicích, jako vlastním odlesku éterných sfér, není tak protlačována fyzickým tlakem, jako spíše - jako jemné proudění šťáv v rostlině - obsahuje primární, ze skutečnosti éterného těla vycházející živost.

U tohoto kosmologického náčrtku se nemůžeme zabývat ani stránkou srdce související s duševními silami, jako například orgánem životní vůle nebo jako orgánem vnímání¹ ani planetárními vztahy jiných orgánů. Přece však krátké výklady o éterných silách spojených se Sluncem a Měsícem a jejich protiobrazu ve fyziologii lidského organismu mohly snad poskytnout představu o tom, jakým směrem se musí ubírat do budoucna ukazující nauka o přírodě a člověku, která věří, že se přiblížila pravým zdrojům života.

Walther Bühler

---

¹ Viz kapitolu: *Srdce - pumpa nebo orgán srdečnosti* v Dr. W. Bühler: *Tělo jako nástroj duše ve zdraví a nemoci*, nakladatelství Baltazar, Praha 1993.